

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**UPUTSTVO
ZA KLASIFIKACIJU I VREDNOVANJE
FINANSIJSKE AKTIVE**

Sarajevo, juli / srpanj 2019. godine

Na osnovu člana 34. Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka („Službene novine Federacije BiH“ broj 44/19), čl. 5. stav (1) tačka h) i 23. stav (1) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 75/17“) i člana 16 stav (1) tačka k) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 3/18), direktor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine dana 05.07.2019. godine donosi

UPUTSTVO ZA KLASIFIKACIJU I VREDNOVANJE FINANSIJSKE AKTIVE

1. Opšte odredbe

Član 1.

Predmet

- (1) Ovim uputstvom propisuju se smjernice za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive s ciljem obezbjeđivanja jedinstvenog računovodstvenog i regulatornog tretmana finansijske aktive, što doprinosi međusobnoj uporedivosti finansijskih izvještaja banaka.
- (2) Ovim uputstvom definiše se:
 - a) način klasifikacije i vrednovanja:
 - 1) bilansnih izloženosti:
 - gotovine u blagajni i trezoru,
 - sredstava na računu kod Centralne banke Bosne i Hercegovine,
 - sredstava na transakcionim računima kod banaka i drugih plasmana bankama,
 - ulaganja u dužničke instrumente,
 - ulaganja u vlasničke instrumente,
 - ulaganja u investicione fondove,
 - datih kredita,
 - finansijskih derivata,
 - finansijske imovine stečene u postupku naplate potraživanja,
 - potraživanja po osnovu finansijskog lizinga,
 - potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja i
 - potraživanja po osnovu faktoringa.
 - 2) vanbilansnih izloženosti:
 - neopozivih odobrenih, a neiskorištenih kredita i kreditnih linija,
 - akreditiva,
 - izdatih garancija i neopozivih odobrenih okvira za garancije.
 - b) način utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka za bilansne i vanbilansne izloženosti iz tačke a) ovog stava.
- (3) Klasifikacija i vrednovanje bilansnih i vanbilansnih izloženosti i obaveza banke koje nisu predmet ovog uputstva vrše se u skladu sa drugim propisima, odnosno računovodstvenim standardima.

Član 2.

Pojmovi

- (1) Pojmovi koji se koriste u ovom uputstvu imaju sljedeća značenja:
 - a) **Izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (engl. *Exposure at default, EaD*)** jeste ukupan iznos bilansne i/ili vanbilansne izloženosti za koju je potrebno utvrditi i knjigovodstveno evidentirati očekivani kreditni gubitak.

- b) **Faktor kreditne konverzije** (engl. *Credit Conversion Factor, CCF*) jeste odnos iznosa vanbilansne obaveze za koji se očekuje da će biti iskorišten u trenutku nastupanja statusa neizmirenja obaveza i ukupnog iznosa vanbilansne obaveze, a koristi se za potrebe pretvaranja vanbilansnih izloženosti u bilansne izloženosti prilikom utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka.
- c) **Vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza** (engl. *Probability of Default, PD parametar*) jeste vjerovatnoća da će druga ugovorna strana ući u status neizmirenja obaveza u okviru određenog perioda posmatranja, a koristi se za potrebe utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka.
- d) **Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza** (engl. *Loss Given Default, LGD parametar*) jeste iznos gubitka ostvarenog usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane, a koristi se za potrebe utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka.
- e) **Datum reklasifikacije** je prvi dan koji slijedi nakon promjene poslovnog modela koji za rezultat ima reklasifikaciju finansijske imovine banke.
- f) **Efektivna kamatna stopa** jeste stopa kojom se diskontuju procijenjeni budući novčani prilivi ili odlivi tokom očekivanog vijeka trajanja finansijske imovine na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine.
Prilikom izračunavanja efektivne kamatne stope potrebno je procijeniti očekivane novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove u vezi sa finansijskom imovinom, ali ne uzimajući u obzir očekivane kreditne gubitke. Pri tome efektivna kamatna stopa odražava samo ukupne prihode koje banka naplaćuje od klijenta po osnovu ugovora, odnosno ukupne rashode banke nastale po osnovu isplata klijentu, a ne uzima u obzir plaćanja klijenta prema trećim licima.
- g) **Fer vrijednost** je cijena koja bi na datum vrednovanja bila ostvarena prodajom neke stavke aktive u urednoj transakciji između tržišnih učesnika na glavnom, odnosno najpovoljnijem tržištu, uz korištenje dostupnih ulaznih podataka. Pri tome banka treba maksimizirati upotrebu vidljivih ulaznih podataka i minimizirati upotrebu ulaznih podataka koji nisu direktno vidljivi.
- h) **Glavno tržište** jeste tržište na kojem se ostvaruje najveći promet i najviši nivo aktivnosti vezanih za neku stavku aktive.
- i) **Najpovoljnije tržište** je tržište na kojem bi prodajom neke stavke aktive bio primljen najviši novčani iznos nakon što se uzmu u obzir troškovi transakcije.
- j) **Ulazni podaci** su pretpostavke koje bi učesnici na tržištu koristili u određivanju cijene neke stavke aktive i podijeljeni su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:
- 1) ulazni podaci prvog nivoa jesu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu i koje su banci dostupne na datum vrednovanja,
 - 2) ulazni podaci drugog nivoa jesu podaci koji nisu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima, ali koje su direktno ili indirektno vidljive za neku stavku aktive,
 - 3) ulazni podaci trećeg nivoa za neku stavku aktive jesu oni podaci koji nisu vidljivi.
- k) **Nivo hijerarhije fer vrijednosti** predstavlja kategorizaciju ulaznih podataka na osnovu kojih je određena fer vrijednost.
- l) **Troškovi transakcije** jesu troškovi prodaje stavke aktive na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu za tu stavku aktive i koji direktno su povezani sa prodajom te stavke, te ispunjavaju oba sljedeća kriterija:
- 1) proizilaze direktno iz navedene transakcije i bitni su za istu,
 - 2) ne bi nastali kod banke da nije donesena odluka o prodaji te stavke aktive.
- m) **Sticanje stavke finansijske aktive** jeste postupak koji podrazumijeva odobravanje, kupovinu finansijske aktive ili preuzimanje takve aktive u postupku naplate po osnovu odluke suda, druge nadležne institucije i/ili putem vanskudske nagodbe.

- n) **Homogena grupa** jeste grupa izloženosti koja obuhvata izloženosti sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika (npr. na osnovu vrste izloženosti, ugovorenih uslova, industrijskog/tržišnog segmenta, geografske lokacije, ročnosti i slično) i sa sličnom vrijednošću relevantnog parametara kreditnog rizika, a koja se utvrđuje na osnovu analize dostupnosti i kvaliteta podataka. Pri tome nivo granularnosti homogene grupe mora biti dovoljan da se na adekvatan način mogu ocijeniti promjene nivoa odgovarajućeg parametra kreditnog rizika.
- Banka je dužna obezbijediti da se redovno vrši provjera adekvatnosti utvrđenih homogenih grupa, uzimajući u obzir nove informacije (o stvarnim nastancima statusa neizmirenja obaveza za *PD* parametar, stope oporavka za *LGD* parametar i slično), te makroekonomske faktore. Ukoliko se tom provjerom utvrdi da je potrebno, banka će izvršiti resegmentaciju izloženosti i formirati nove homogene grupe.
- o) **Retroaktivno testiranje modela (engl. *back-testing*)** predstavlja postupak poređenja i kvantitativne analize modelom predviđenih (odnosno procijenjenih) i realizovanih stopa neplaćanja (testiranje *PD* modela), naplata, odnosno gubitaka nakon stupanja u status neizmirenja obaveza (testiranje *LGD* modela) i korištenja vanbilansnih (potencijalnih) izloženosti (testiranje *CCF* modela) sa ciljem utvrđivanja ukupne tačnosti i konzistentnosti modela parametara kreditnog rizika. Pri tome se pod pojmom tačnosti podrazumijeva procenat slučajeva u kojima realizovane vrijednosti predmetnog parametra kreditnog rizika pripadaju inicijalno definisanom intervalu očekivanih vrijednosti.
- p) **Validacija modela** je potvrda da su prethodni modeli za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka i parametara kreditnog rizika i dalje primjenjivi, a na osnovu rezultata provedenog retroaktivnog testiranja.
- (2) Pojmovi koji nisu definisani ovim članom, a koriste se u ovom uputstvu, imaju značenje u skladu sa zakonskim propisima i drugim podzakonskim propisima.

2. Priznavanje i prestanak priznavanja finansijske aktive

Član 3.

Početno priznavanje finansijske aktive

- (1) Banka priznaje stavku finansijske aktive u finansijskim izvještajima na datum trgovanja.
- (2) Datum trgovanja (engl. *trade date*) iz stava (1) ovog člana jeste datum zaključenja ugovora kojim banka preuzima obavezu sticanja stavke finansijske aktive (npr. zaključenja ugovora o kreditu, zaključenja ugovora o kupovini druge finansijske aktive, zaključenja posla na berzi ili drugom uređenom tržištu i sl.).

Član 4.

Prestanak priznavanja finansijske aktive

- (1) Banka prestaje priznavati stavku finansijske aktive, u cijelosti ili djelimično, u sljedećim slučajevima:
 - a) kada isteknu ugovorna prava na primanje novčanih tokova od te finansijske aktive,
 - b) kada prenese rizike i koristi od te finansijske aktive,
 - c) kada prestane imati kontrolu nad ugovornim pravima za tu finansijsku aktivu.
- (2) U slučaju da se radi o modifikaciji stavke finansijske aktive u skladu sa članom 6. ovog uputstva, potrebno je prvo utvrditi da li je modifikacija značajna, odnosno da li je potrebno prestati priznavati originalnu stavku finansijske aktive, te odmah priznati novu, modifikovanu stavku finansijske aktive.

- (3) Banka vrši procjenu da li se i u kojoj mjeri stavka finansijske aktive prestaje priznavati na način prikazan u dijagramu iz Priloga 1. ovog uputstva.
- (4) Svi efekti od prestanka priznavanja stavke finansijske aktive priznaju se u računu dobiti i gubitka banke u trenutku prestanka priznavanja.

3. Klasifikacija stavki finansijske aktive

Član 5.

Proces klasifikacije finansijske aktive

- (1) Banka je dužna da uspostavi adekvatan i efikasan proces klasifikacije stavki finansijske aktive, odnosno da donese i dosljedno primjenjuje interne akte kojima definiše proces klasifikacije, a koji minimalno treba da obuhvati postupke za utvrđivanje:
 - a) da li je modifikacija stavke finansijske aktive značajna,
 - b) obima tretmana svake stavke finansijske aktive koju banka stiče,
 - c) da li se radi o stavci finansijske aktive koja u trenutku sticanja ima identifikovane kreditne gubitke na nivou pojedinačne izloženosti (engl. *Purchased or originated credit impaired asset*, u daljem tekstu: *POCI* imovina),
 - d) poslovnog modela za stavku aktive koju banka stiče (engl. *Business model test*, u daljem tekstu: *BM* test),
 - e) da li ugovoreni novčani tokovi od finansijske aktive koju banka stiče predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate (engl. *Solely payment of principal and interest*, u daljem tekstu: *SPPI* test),
 - f) primjerenog modela računovodstvenog mjerenja,
 - g) reklasifikacije stavki finansijske aktive.
- (2) Klasifikacija stavki finansijske aktive vrši se na način prikazan u dijagramu iz Priloga 2. ovog uputstva.

Član 6.

Značajnost modifikacije stavke finansijske aktive

- (1) Modifikacija stavke finansijske aktive postoji kada je izvršena promjena nekih ili svih odredbi ugovora.
- (2) Banka je dužna da u slučaju stavke finansijske aktive koja predstavlja dužnički finansijski instrument (vrijednosni papiri i krediti) utvrdi da li je izvršena modifikacija značajna, odnosno da li je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope i sadašnje vrijednosti izmijenjenih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10%.
- (3) Banka može, pored kriterija iz stava (2) ovog člana, internim aktima propisati dodatne kriterije za utvrđivanje značajnosti modifikacije.
- (4) Ukoliko je modifikacija značajna, banka prestaje priznavati originalnu stavku finansijske aktive i počinje priznavati novu stavku.

Pri tome banka utvrđuje da li nova stavka finansijske aktive predstavlja *POCI* imovinu, te ukoliko je to slučaj, istu tretira u skladu sa članom 8. ovog uputstva. Ukoliko se ne radi o *POCI* imovini, banka provodi ponovo *BM* test i *SPPI* test, te određuje primjeren model računovodstvenog mjerenja za novu modifikovanu stavku finansijske aktive.
- (5) Ukoliko modifikacija nije značajna, banka nastavlja sa priznavanjem stavke finansijske aktive.

Član 7.

Obim tretmana finansijske aktive

- (1) U zavisnosti od vrste finansijske aktive banka primjenjuje puni tretman na sve stavke finansijske aktive, osim na sljedeće stavke na koje primjenjuje djelimični tretman:
 - a) potraživanja od kupaca i ostala potraživanja,
 - b) potraživanja po osnovu faktoringa,
 - c) potraživanja po osnovu finansijskog lizinga.
- (2) Puni tretman podrazumijeva cjelokupni proces klasifikacije i vrednovanja stavke finansijske aktive, dok djelimični tretman podrazumijeva samo raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanje i priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka.

Član 8.

POCI imovina

- (1) Banka je dužna da za svaku stavku finansijske aktive koja predstavlja dužnički instrument u trenutku inicijalnog priznavanja utvrdi da li se radi o *POCI* imovini iz člana 21. Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (u daljem tekstu: Odluka).
- (2) Ukoliko se utvrdi da se radi o *POCI* imovini, banka primjenjuje model računovodstvenog mjerenja po amortizovanom trošku, pri čemu utvrđivanje očekivanih gubitaka vrši u skladu sa članom 17. stav (8) ovog uputstva.

Član 9.

BM test

- (1) Banka je dužna da u trenutku inicijalnog priznavanja stavke finansijske aktive utvrdi poslovni model koji, pored namjere rukovodstva, odražava i način na koji banka upravlja tom finansijskom aktivom radi ostvarivanja novčanih tokova, uz obezbjeđenje objektivnih dokaza. Pri tome banka provodi *BM* test samo za stavke finansijske aktive koje predstavljaju dužničke finansijske instrumente (vrijednosni papiri i krediti) koji nisu dobili status *POCI* imovine.
- (2) Poslovni model određuje da li se novčani tokovi ostvaruju prikupljanjem ugovorenih novčanih tokova, prodajom finansijske aktive ili i jednim i drugim.
- (3) Banka za stavku finansijske aktive može izabrati jedan od sljedeća tri poslovna modela:
 - a) poslovni model „Držanje radi naplate“ čiji je cilj držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova (engl. *Hold to Collect*, „*HtC*“),
 - b) poslovni model „Držanje radi naplate ili prodaje“ čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova ili prodaje finansijske aktive (engl. *Hold to Collect or Sell*, „*HtCoS*“),
 - c) poslovni model sa ostalim ciljevima (engl. „*Other*“).
- (4) Izbor poslovnog modela treba biti zasnovan na realnim budućim očekivanjima, odnosno ne zasniva se na scenarijima „najgoreg slučaja“ ili na „stresnom slučaju“.
- (5) Prilikom provođenja *BM* testa banka je dužna postupati na sljedeći način:
 - a) Izvršiti provjeru poslovnog modela „Držanje radi naplate“ na način da potvrdi najmanje sljedeće:
 - 1) da su prodaje dužničkih instrumenata u prethodnom periodu (ukoliko ih je bilo) bile rijetke (iako mogu biti značajne u vrijednosti) ili izuzetno male vrijednosti (iako su česte), pri čemu se značajnost određuje u poređenju s istom vrstom izloženosti u okviru istog poslovnog modela,
 - 2) da su rijetke prodaje bile opravdane, a na osnovu utvrđivanja:
 - značajnosti vremenskog perioda zadržavanja instrumenta u knjigama banke, odnosno da li su prodaje koje su izvršene bile blizu roka dospijanja instrumenta i

- da li su prihodi od prodaje približno jednaki iznosu koji bi se dobio po osnovu preostalih ugovorenih novčanih tokova,
- da li su prodaje posljedica povećanja kreditnog rizika druge ugovorne strane (npr. prodaja portfolia koji je u statusu neizmirenja obaveza, pada rejtinga emitenta dužničkog vrijednosnog papira i slično),
 - da li su prodaje posljedice internog ili eksternog stresnog scenarija,
 - da li su prodaje posljedica potrebe usklađivanja sa propisanim ograničenjima izloženosti,
- 3) da se dužnički instrument ne drži u portfoliu zbog potrebe osiguravanja operativne likvidnosti.
- b) Izvršiti provjeru poslovnog modela „Držanje radi naplate ili prodaje“ na način da potvrdi najmanje sljedeće:
- 1) da su učestalost, broj i vrijednost prodatih dužničkih instrumenata veći od onih u poslovnom modelu „Držanje radi naplate“, ali da nivo učestalosti prodaje instrumenata nije pretjerano veliki,
 - 2) da je prilikom donošenja odluke o sticanju ili prodaji dužničkog instrumenta bila bitnija informacija o prihodima po osnovu kamate nego o prihodima koji bi se ostvarili prodajom dužničkog instrumenta, pri čemu banka treba izvršiti i analizu strukture prihoda od sličnog instrumenta u prethodnom periodu,
 - 3) dinamiku praćenja kreditnog kvaliteta druge ugovorne strane,
 - 4) primarne razloge/ciljeve držanja dužničkog instrumenta, koji, na primjer mogu biti upravljanje potrebama za likvidnošću, postizanje ročne usklađenosti instrumenata aktive i obaveza i slično.
- c) Prilikom određivanja poslovnog modela „Poslovni model sa ostalim ciljevima“ osnovni cilj upravljanja dužničkim instrumentima nije ni držanje radi naplate ni držanje radi naplate ili prodaje. Cilj ovog modela obično dovodi do aktivne kupovine i prodaje, a prikupljanje ugovorenih novčanih tokova samo je sporedni element u ostvarivanju cilja ovog poslovnog modela.

Član 10. **SPPI test**

- (1) *SPPI* test vrši se samo za stavke finansijske aktive koje predstavljaju dužničke instrumente koji nisu dobili status *POCI* imovine.
- (2) Banka je dužna da u svojim internim aktima definiše način provođenja *SPPI* testa, pri čemu uzima u obzir najmanje sljedeće:
 - a) Da li kamata sadrži samo naknadu za kreditni rizik, rizik likvidnosti, administrativne troškove, profitnu maržu i slično, koja je uključena u ugovorom definisanu kamatnu stopu.

Pri tome, ako banka zaključi da ugovoreni novčani tokovi obuhvataju i naknadu za druge vrste rizika ili promjenljivost ugovorenih novčanih tokova koji ne odražavaju suštinu ugovora na osnovu kojeg se priznaje taj instrument, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.
 - b) Utvrdi da li kamata u okviru ugovora sadrži samo naknadu za vremensku vrijednost novca kojom se osigurava naknada za protok vremena.

Pri tome, ako banka zaključi da se očekivani nediskontovani novčani tokovi značajno razlikuju u odnosu na ugovorene nediskontovane novčane tokove, u slučajevima gdje se, na primjer, kamatna stopa mijenja frekvencijom manjom od frekvencije referentne kamatne stope na kojoj se zasniva i slično, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.
 - c) Utvrdi postojanje neuobičajenih odredbi u ugovoru o dužničkom instrumentu.

Pri tome, ako banka ustanovi postojanje neuobičajenih odredbi u ugovoru o dužničkom instrumentu kao što su: postojanje finansijske poluge prilikom određivanja kamatne stope (npr. ako se referentna kamatna stopa množi sa faktorom većim od 1), vezanost kamate za druge cijene ili indekse, pored varijabilnih referentnih kamatnih stopa ili stope inflacije, postojanje mogućnosti konvertovanja instrumenta u drugi finansijski instrument ili valutu po unaprijed određenim uslovima, postojanje ograničenja iz ugovora po pitanju naplate potraživanja (npr. banka je pravno ograničena da vrši naplatu isključivo iz novčanih tokova vezanih za taj dužnički instrument ili iz projekta koji se njime finansira), postojanje inverzne kamatne stope (npr. kamatna stopa se formira tako što se od marže banke oduzme promjenljiva referentna kamatna stopa ili se kamatna stopa uvećava usljed umanjenja referentne kamatne stope) i slično, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

- d) Utvrdi značajnost promjene iznosa ugovorenih novčanih tokova usljed provjere valutne strukture.

Pri tome, ukoliko banka, usljed provjere valutne strukture, utvrdi da se, npr., novčani tokovi mogu izmirivati u različitim valutama (npr. glavnica se izmiruje u *EUR*, a kamata u *CHF*), da je kamatna stopa koja se vezuje za referentnu stopu valute različita od one u kojoj je kredit denominovan (npr. kredit odobren u *USD*, uz kamatu koja se plaća u toj valuti, a računa se na osnovu godišnjeg *EURIBOR*-a) i slično, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate. Banka nije u obavezi da procjenjuje značajnost promjene iznosa ugovorenih novčanih tokova usljed primjene valutne strukture za izloženosti sa valutnom klauzulom u *EUR*, imajući u vidu postojanje valutnog odbora u Bosni i Hercegovini.

- e) Utvrdi da li opcija prijevremene otplate kao i opcija produženja roka dužničkog instrumenta ne predstavlja samo nepodmireni iznos glavnice i kamate, te razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora, odnosno produženje istog.

Pri tome, ukoliko banka utvrdi da dužnički instrument sadrži ugovorne odredbe koje mogu promijeniti vrijeme ili iznos novčanih tokova, dužna je procijeniti značajnost tih promjena i, shodno tome, odrediti da li takvi novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

Član 11.

Izbor primjerenog modela računovodstvenog mjerenja

- (1) Na osnovu rezultata *BM* testa i *SPPI* testa, banka za svaku stavku finansijske aktive koja predstavlja dužnički instrument primjenjuje jedan od sljedećih modela računovodstvenih mjerenja na način prikazan u Prilogu 3. ovog uputstva, odnosno:
 - a) vrednovanje po amortizovanom trošku u slučaju izbora poslovnog modela „Držanje radi naplate“ i kada su ispunjeni uslovi *SPPI* testa,
 - b) vrednovanje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u slučaju izbora poslovnog modela „Držanje radi naplate ili prodaje“ i kada su ispunjeni uslovi *SPPI* testa,
 - c) vrednovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka u slučaju izbora poslovnog modela sa ostalim ciljevima i kada nisu ispunjeni uslovi *SPPI* testa.
- (2) Banka može vlasničke instrumente vrednovati po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, a finansijske derivate može vrednovati samo po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka.
- (3) Banka može pri početnom priznavanju neopozivo odrediti da se i ostale stavke finansijske aktive mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka, ukoliko na takav način uklanja ili značajno smanjuje nekonzistentnost u računovodstvenom vrednovanju i priznavanju te stavke (engl. *fair value option*).

Član 12.

Reklasifikacija stavki finansijske aktive

- (1) Banka u izuzetnim situacijama može reklasifikovati stavke finansijske aktive koje predstavljaju dužničke instrumente i to samo u slučaju promjene poslovnog modela. Takve promjene moraju biti značajne, dokazive i rezultat internih i/ili eksternih promjena, a iste utvrđuje nadležno tijelo u skladu sa internim aktima banke. Očekuje se da takve promjene nisu česte, odnosno da će se ove promjene dogoditi u slučajevima kada banka, npr., počne ili prestane obavljati aktivnosti koje su značajne za njeno poslovanje. Pri tome promjena poslovnog modela mora biti izvršena prije datuma reklasifikacije.
- (2) Promjena poslovnog modela ne vrši se u sljedećim slučajevima:
 - a) promjene namjere u pogledu određenog dužničkog instrumenta,
 - b) privremenog nestanka tržišta za određeni dužnički instrument,
 - c) prenosa dužničkog instrumenta sa pravnih lica u posebnom odnosu sa bankom za koju je izabran poslovni model različit od onog koji banka primjenjuje za takvu stavku finansijske aktive.
- (3) U slučaju da se novčani tokovi od dužničkog instrumenta ostvaruju na način drugačiji od očekivanog na datum kada je bio inicijalno izabran poslovni model, ne vrši se reklasifikacija tog dužničkog instrumenta. Međutim, kada banka bira poslovni model za novi dužnički instrument, uzima u obzir podatke o tome kako su ostvareni novčani tokovi od sličnog dužničkog instrumenta u periodu od posljednje tri godine.
- (4) Izuzetno od st. (1) – (3) ovog člana, Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) može banci naložiti da izvrši reklasifikaciju, odnosno izmijeni način vrednovanja stavki finansijske aktive.

4. Vrednovanje stavki finansijske aktive

4.1 Proces vrednovanja stavki finansijske aktive

Član 13.

Proces vrednovanja stavki finansijske aktive

Banka je dužna da donese i dosljedno primjenjuje interne akte kojima definiše proces vrednovanja stavki finansijske aktive, a koji minimalno treba da obuhvate:

- a) početno vrednovanje stavki finansijske aktive,
- b) naknadno vrednovanje stavki finansijske aktive po fer vrijednosti,
- c) naknadno vrednovanje stavki finansijske aktive po amortizovanom trošku,
- d) način raspoređivanja stavki finansijske aktive u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka.

Član 14.

Početno vrednovanje stavki finansijske aktive

- (1) Stavke finansijske aktive se u trenutku početnog priznavanja vrednuju po fer vrijednosti uvećane za troškove transakcije.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, ukoliko se stavke finansijske aktive naknadno vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka, ne vrši se uvećanje za troškove transakcije u trenutku početnog priznavanja.

Član 15.

Naknadno vrednovanje stavki finansijske aktive po fer vrijednosti

- (1) Stavke finansijske aktive naknadno se vrednuju po fer vrijednosti ukoliko je primijenjen računovodstveni tretman: vrednovanje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili vrednovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka.
- (2) Prilikom vrednovanja stavke finansijske aktive po fer vrijednosti potrebno je utvrditi:
 - a) glavno, odnosno najpovoljnije tržište za tu stavku i
 - b) metode vrednovanja primjerene za određivanje fer vrijednosti te stavke, uzimajući u obzir dostupnost ulaznih podataka koji se mogu koristiti za određivanje cijene predmetne stavke, te nivo hijerarhije fer vrijednosti kojem ti ulazni podaci pripadaju.
- (3) Za potrebe vrednovanja iz stava (2) tačka b) ovog člana banka može koristiti jednu od sljedećih metoda:
 - a) tržišnu metodu, odnosno:
 - 1) metodu vrednovanja po tržišnoj cijeni (engl. *Mark-to-Market*), prema kojoj se za vrednovanje određene stavke finansijske aktive koristi posljednja srednja cijena sa aktivnog tržišta ili
 - 2) metodu vrednovanja po modelu (engl. *Mark-to-Model*), koja se koristi ukoliko postoji aktivno tržište za sličnu stavku finansijske aktive, ali ne i za predmetnu stavku finansijske aktive koja se vrednuje (npr. dužnički instrument je izdat od strane istog emitenta i/ili ima istu ročnost i slično),
 - b) metodu diskontovanog novčanog toka (engl. *Discounted cash flows*) koja podrazumijeva svođenje na sadašnju vrijednost, a koristi se ukoliko nisu dostupne informacije o cijeni za istu ili sličnu stavku finansijske aktive na aktivnom tržištu.
- (4) Za potrebe primjene stava (3) ovog člana smatra se da za određenu stavku finansijske aktive postoji aktivno tržište ukoliko su ispunjeni minimalno sljedeći uslovi:
 - a) u posljednjih godinu dana izvršene su minimalno dvije transakcije svaki mjesec i
 - b) ostvareno je minimalno 25.000 KM prometa određenom stavkom finansijske aktive u posljednja tri mjeseca.

Član 16.

Naknadno vrednovanje stavki finansijske aktive po amortizovanom trošku

- (1) Stavke finansijske aktive koje se drže radi naplate banka naknadno vrednuje po amortizovanom trošku uz primjenu metode efektivne kamatne stope, prema kojoj se svi procijenjeni budući novčani tokovi tokom očekivanog vijeka trajanja stavke finansijske aktive diskontuju efektivnom kamatnom stopom važećom na datum izvještavanja.
- (2) Prihodi od kamata obračunavaju se primjenom metode efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost glavnice za izloženosti koje su raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 i 2.

4.2 Utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka

Član 17.

Očekivani kreditni gubici

- (1) Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za stavke finansijske aktive koje se u skladu sa članom 11. ovog uputstva vrednuju po amortizovanom trošku i fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.
- (2) Banka je dužna da očekivane kreditne gubitke za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 obračunava za dvanaestomjesečni period, a da za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 i 3 obračunava očekivane kreditne gubitke do isteka ročnosti izloženosti.

- (3) Banka je dužna da na individualnoj osnovi utvrđuje očekivani kreditni gubitak za pojedinačno značajne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 3, odnosno koje su veće od:
- 30.000 KM ukoliko njena neto aktiva iznosi do 300 miliona KM,
 - 50.000 KM ukoliko njena neto aktiva iznosi od 300 miliona do 500 miliona KM,
 - 100.000 KM ukoliko njena neto aktiva iznosi od 500 miliona do jedne milijarde KM,
 - 150.000 KM ukoliko njena neto aktiva iznosi od jedne milijarde do tri milijarde KM i
 - 250.000 KM ukoliko njena neto aktiva iznosi preko tri milijarde KM.
- (4) Banka može svojim internim aktima utvrditi niže pragove od navedenih u stavu (3) ovog člana.
- (5) Ukupna neto aktiva iz stava (3) ovog člana podrazumijeva iznos neto aktive prema revidiranim finansijskim izvještajima banke za prethodnu godinu.
- (6) Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za izloženosti na grupnoj osnovi u skladu sa sljedećom opštom formulom:

$$ECL = PD \times LGD \times EaD$$

gdje je:

ECL – očekivani kreditni gubitak,

PD – vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza,

LGD – gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza,

EaD – izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza.

- (7) Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za izloženosti na individualnoj osnovi kao pozitivnu razliku između bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i procijenjenih budućih novčanih tokova (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) tokom očekivanog vijeka trajanja stavke finansijske aktive diskontovanih efektivnom kamatnom stopom važećom na datum izvještavanja. Banka može koristiti više različitih scenarija (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) prilikom procjenjivanja izvjesnosti budućih novčanih tokova sa procentima vjerovatnoće njihovog ostvarenja. Procjena izvjesnosti ostvarenja budućih novčanih tokova od operativnih prihoda pri tome se mora zasnivati najmanje na:
- historijskim novčanim tokovima u periodu od najmanje šest posljednjih mjeseci,
 - pouzdanosti dokumentovanosti budućih novčanih tokova,
 - iskustvu banke u naplati potraživanja od klijenata sa sličnim karakteristikama.
- (8) Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za *POCI* imovinu iz člana 8. ovog uputstva na individualnoj osnovi, a na način definisan stavom (7) ovog člana.
- (9) Izuzetno od stava (3) ovog člana, Agencija će, ukoliko nadzorom utvrdi da je potrebno, naložiti da banka na individualnoj osnovi utvrđuje očekivane kreditne gubitke za određene stavke koje su raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 i 2.
- (10) Izuzetno od stava (6) ovog člana, za potrebe utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka za stavke na koje se primjenjuje djelimični tretman iz člana 7. ovog uputstva, banka može koristiti pojednostavljeni pristup, te vršiti ekspertnu procjenu očekivanih gubitaka na osnovu historijskih podataka o naplata takvih vrsta potraživanja, evidentiranim gubicima, te na budućim očekivanjima o naplata takvih vrsta potraživanja.

4.2.1 Parametri kreditnog rizika

Član 18.

Vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza (*PD* parametar)

- (1) Za potrebe određivanja vrijednosti *PD* parametra banka sve segmente kreditnih izloženosti raspoređuje u *PD* homogene grupe, kojima na odgovarajući način (u skladu sa svojom internom metodologijom) dodjeljuje vrijednost *PD* parametra. Pri tome se očekuje da banka *PD* parametar za homogene grupe procjenjuje kao odnos broja plasmana kod kojih se status neizmirenja obaveza dogodio u toku posmatranog vremenskog perioda, te ukupnog broja plasmana koji nisu bili u statusu neizmirenja obaveza na početku posmatranog vremenskog perioda.
- (2) Banka može primijeniti drugačiji izračun *PD* parametara za homogene grupe u odnosu na način naveden u stavu (1) ovog člana, pod uslovom da može dokazati da je taj izračun oprezniji i primjereniji.
- (3) Banka vrijednost *PD* parametra određuje statističkim metodama, tj. kombinacijom ekspertne procjene i statističkih metoda.
- (4) Banka slučajevne tehničke greške iz člana 19. stav (3) Odluke isključuje iz referentnih podataka koji se koriste za potrebe procjene parametara kreditnog rizika.
- (5) U slučaju da klijent banke ima dodijeljen kreditni rejting vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga, banka može koristiti procjene tih institucija i njima pridružene vrijednosti *PD* parametra uz uslov da iste primjenjuje kontinuirano i dosljedno. Pri tome banka je svojim internim aktima dužna definisati vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga čije će rejtinge koristiti. Ukoliko postoje dva kreditna rejtinga vanjskih institucija za procjenu kreditnog rejtinga koje banka koristi, uzima se manje povoljan rejting, a u slučaju da postoji više od dva kreditna rejtinga vanjskih institucija za procjenu kreditnog rejtinga, banka izdvaja dva najpovoljnija rejtinga i koristi onaj koji je manje povoljan.
- (6) Kako bi se obezbijedila vjerodostojnost i pouzdanost utvrđenog *PD* parametra, moraju biti minimalno ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a) nepristrasnost, tj. sa statističkog stanovišta utvrđeni *PD* parametri treba da predstavljaju najbolje procjene (engl. *best estimate*),
 - b) homogene grupe moraju biti utvrđene na način definisan u članu 2. stav (1) tačka n) ovog uputstva,
 - c) historijski podaci koji se koriste moraju se odnositi na period od najmanje tri godine, pri čemu banka te podatke konzistentno prilagođava trenutnim uslovima i očekivanim budućim ekonomskim okolnostima (engl. *forward-looking*),
 - d) uzimaju se u obzir različite makroekonomske pretpostavke, tj. projekcije makroekonomskih indikatora, uz jasnu dokumentovanost korištenih izvora podataka i jasnu dokumentovanost korištenih makroekonomskih pretpostavki.
- (7) Banka je dužna osigurati da procjene vrijednosti *PD* parametra koje koristi prilikom utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka budu vjerodostojne i pouzdane mjere procesa ulaska u status neizmirenja obaveza tokom životnog vijeka izloženosti. Na taj način dobijene vrijednosti *PD* parametra treba da odražavaju trenutno nepristrasno očekivanje buduće stope ulaska u status neizmirenja obaveza, koje se ne zasnivaju na stresnom scenariju.
- (8) Podaci koje banka koristi za kalibraciju *PD* modela (posebno oni vezani uz historijske stope ulaska u status neizmirenja obaveza i ročnu strukturu *PD* parametra) treba da budu usklađeni sa važećom definicijom statusa neizmirenja obaveza, a za razvoj *PD* modela banka je dužna koristiti interno dostupne podatke banke, koji su reprezentativni za posmatrani portfolio. Pri tome se historijski podaci o prošlim događajima odnose na period od najmanje tri godine, a banka te podatke treba da konzistentno prilagođava trenutnim uslovima i očekivanim budućim ekonomskim okolnostima.

Za instrumente međusobno uporedivog nivoa kreditnog rizika, rizik budućeg nastupanja statusa neizmirenja obaveza (procjene višegodišnjih vrijednosti *PD* parametra) mora biti veći kako je duži očekivani životni vijek instrumenta.

- (9) Banka je dužna da najmanje na godišnjoj osnovi izvrši retroaktivno testiranje (engl. *back-testing*) i po potrebi, ažuriranje utvrđenih *PD* parametara. Pri tome banka provodi testiranje s ciljem provjere adekvatnosti utvrđenih parametara na nivou homogenih grupa. Rezultati testiranja moraju biti adekvatno dokumentovani i dostupni za potrebe internih i eksternih kontrola, odnosno nadzor banaka. Ukoliko banka utvrdi da je potrebno ili to naloži Agencija, banka provodi i naknadno testiranje adekvatnosti utvrđenih parametara.
- (10) Banka analizira međuzavisnost različitih makroekonomskih faktora (npr. stopa promjene bruto društvenog proizvoda, stopa industrijske proizvodnje, stopa direktnih stranih ulaganja, stopa zaposlenosti, stopa nezaposlenosti, stopa inflacije) i historijskih stopa ulaska u status neizmirenja obaveza, odnosno u širem smislu testira međuzavisnost vjerovatnoće prelaska iz jedne u drugu *PD* homogenu grupu i promjene makroekonomskih faktora. Ukoliko se utvrdi da nivo spomenute međuzavisnosti nije neznačajan, inicijalno izračunata vrijednost *PD* parametra koriguje se uzimajući u obzir makroekonomske faktore.
- (11) *PD* parametar za izloženosti koje su raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 za koje se utvrđuje očekivani kreditni gubitak na grupnoj osnovi iznosi 100%.

Član 19.

Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (*LGD* parametar)

- (1) Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (*LGD* parametar) predstavlja internu procjenu banke o nivou očekivanog gubitka vezanog uz izloženost u slučaju nastupanja statusa neizmirenja obaveza.

Kod izloženosti u obliku kredita, očekuje se da se određivanje *LGD* parametra vrši putem tzv. *work-out* metode procjene, koja se zasniva na analizi historijskih slučajeva procesa naplate nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza. Kod svakog takvog slučaja pripadajući niz novčanih tokova do kojih dolazi tokom procesa naplate (npr. priliva po osnovu uplata dužnika, naplata od novčanih sredstava dužnika iz kolaterala u vezi sa izloženošću, nezavisno od toga da li se kolateral smatrao prihvatljivim u skladu sa odredbama čl. 28–31. Odluke, kao i odliva vezanih uz interne i eksterne direktne troškove samog procesa naplate) diskontuje se efektivnom kamatnom stopom na dan ulaska u status neizmirenja obaveza, kako bi se dobila sadašnja vrijednost naplate nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza. Pri tome se *LGD* parametar izračunava se na nivou relevantne homogene grupe, a u skladu sa sljedećom formulom:

$$LGD_{HomGr} = 100\% - RR_{HomGr} = 100\% - \left[\frac{NPV(\sum_i(CF_{In_i} - CF_{Out_i}))}{EaD} \right]$$

gdje je:

LGD_{HomGr} - *LGD* parametar za određenu homogenu grupu,

RR_{HomGr} - stopa oporavka (engl. *Recovery Rate*), odnosno stopa naplate nakon ulaska u status neizmirenja obaveza za određenu homogenu grupu,

NPV - neto sadašnja vrijednost,

CF_{In} - naplata nakon ulaska u status neizmirenja obaveza,

CF_{Out} - trošak naplate nakon ulaska u status neizmirenja obaveza,

EaD - izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza.

- (2) Banka može primijeniti drugačiji izračun *LGD* parametara u odnosu na način naveden u stavu (1) ovog člana, pod uslovom da može dokazati da je taj izračun oprezniji.

- (3) Banka vrijednosti *LG*D parametra utvrđuje na osnovu historijskih podataka o naplatama iz kolaterala ili ostalih izvora nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza po utvrđenim homogenim grupama, za period od najmanje pet posljednjih godina. Kako *LG*D parametar ne zavisi od kretanja kreditnog kvaliteta klijenta, odnosno od kretanja nivoa *PD* parametra, može se jednoobrazno primjenjivati u različitim nivoima kreditnog rizika i/ili homogenim grupama. Pri tome prilikom izračuna vrijednosti *LG*D-a banka ne smije koristiti vrijednost finansijske i materijalne imovine stečene u procesu naplate potraživanja nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza, koja se još uvijek vodi u knjigama banke, tj. nije realizovana na tržištu.
- (4) Broj parametara koji utiču na definisanje homogenih grupa zavisi od dostupnosti i kvaliteta podataka o historijskim naplatama nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza.
- (5) Ukoliko je banka uspostavila *LG*D homogene grupe, potrebno je analizirati međuzavisnost različitih makroekonomskih faktora (npr. stopa promjene bruto društvenog proizvoda, stopa industrijske proizvodnje, stopa direktnih stranih ulaganja, stopa zaposlenosti, stopa nezaposlenosti, stopa inflacije, kretanja na tržištu nekretnina) i historijskih stopa gubitaka usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (*LG*D parametar), odnosno u širem smislu testira međuzavisnost vjerovatnoće prelaska iz jedne u drugu *LG*D homogenu grupu i promjene makroekonomskih faktora. Ukoliko se utvrdi da nivo spomenute međuzavisnosti nije neznačajan, inicijalno izračunata vrijednost *LG*D parametra koriguje se uzimajući u obzir makroekonomske faktore.
- (6) Ukoliko banka nema adekvatnu vremensku seriju, količinu i/ili kvalitet relevantnih historijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost *LG*D parametra korištenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način, tada koristi fiksne vrijednosti tog parametra zasnovane na konzervativnim procjenama, a one ne mogu biti niže od:
 - a) 45% za izloženosti obezbijedene prihvatljivim kolateralom,
 - b) 75% za izloženosti koji nisu obezbijedene prihvatljivim kolateralom.
- (7) Izuzetno od stava (6) ovog člana, vrijednost *LG*D parametra za izloženosti sa niskim kreditnim rizikom banka ne može utvrditi u iznosu nižem od 4%.
- (8) Potrebno je da banka slučajevne tehničke greške iz člana 19. stav (3) Odluke isključi iz referentnih podataka koji se koriste za potrebe procjene parametara kreditnog rizika.

4.2.2 Utvrđivanje izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (*EaD*)

Član 20.

Izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (*EaD*)

- (1) Banka za svaku izloženost vrši procjenu iznosa izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (*EaD*) na osnovu vezanih ugovornih i očekivanih novčanih tokova do isteka ročnosti.
- (2) Procjena očekivanih novčanih tokova ne zasniva se na historijskim podacima o prijevremenim uplatama.
- (3) Banka izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (*EaD*) za vanbilansne izloženosti utvrđuje tako što knjigovodstvenu vrijednost vanbilansne stavke množi sa faktorom kreditne konverzije (*CCF*).
- (4) Faktor kreditne konverzije iz stava (3) ovog člana predstavlja procjenu procenta konverzije vanbilansnih izloženosti u bilansne izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza.
- (5) Banka faktore kreditne konverzije (*CCF*) utvrđuje na osnovu historijskih podataka o konverziji određenih vrsta vanbilansnih stavki u bilansne stavke u trenutku nastupanja statusa neizmirenja obaveza po utvrđenim homogenim grupama, a najmanje za period od posljednje tri godine.

- (6) Ukoliko banka nema adekvatnu količinu i/ili kvalitet relevantnih historijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost CCF parametra korištenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način, tada koristi faktore konverzije iz člana 44. stav (1) Odluke o izračunavanju kapitala banke.
- (7) Banka iznos izloženosti iz stava (1) ovog člana umanjuje za iznos novčanog depozita deponovanog kod te banke, koji služi kao kolateral za tu izloženost, a založen je u nadležnom registru zaloga, samo ukoliko taj depozit ima istu ili dužu ročnost od izloženosti.
- (8) Banka može izvršiti umanjenje iz stava (7) ovog člana samo kada ima zaključen ugovor o zalogu depozita kojim je predviđeno da je banka jedino privilegovano lice koje ima osiguran interes po odnosnom zalogu, da je zalog neopoziv, da je jedini preduslov za primjenu prava banke na zalog da korisnik propusti da ispuni svoju obavezu prema banci i da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi.

4.2.3 Retroaktivno testiranje i validacija modela za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka i parametara kreditnog rizika

Član 21.

Retroaktivno testiranje i validacija modela

- (1) Banka je dužna da uspostavi procedure za adekvatno i efikasno retroaktivno testiranje tačnosti i konzistentnosti modela za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka i parametara kreditnog rizika najmanje jednom godišnje, kao i za validaciju tih modela.
- (2) Postupak svakog provedenog retroaktivnog testiranja mora biti na adekvatan način dokumentovan (alati, podaci koji su korišteni, te rezultati testiranja i slično), na način da se kontinuirano mogu utvrditi izmjene i razlozi za predložene izmjene.
- (3) Ukoliko se nakon provedenog testiranja utvrdi da je potrebno izvršiti izmjene modela i/ili parametara kreditnog rizika, a izmjene rezultiraju promjenama iznosa očekivanih kreditnih gubitaka za 5 procentnih poena ili više od ukupnog nivoa već utvrđene vrijednosti očekivanog kreditnog gubitka, posmatrano unutar bilo kojeg nivoa kreditnog rizika, banka je dužna obavjestiti Agenciju najkasnije u roku od 5 dana od dana usvajanja rezultata retroaktivnog testiranja i validacije modela.

5. Izvještavanje

Član 22.

Izvještajne oznake

Za potrebe izvještavanja Agencije u skladu sa članom 33. stav (2) Odluke banka će koristiti izvještajne oznake iz Priloga 4. ovog uputstva na način detaljnije definisan u izvještajnim obrascima i pratećim instrukcijama, kao i za potrebe dostavljanja podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Član 23.

Prelazne i završne odredbe

- (1) Stupanjem na snagu ovog uputstva prestaje važiti Uputstvo o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke (Broj: 03-235/11 od 22.01.2011.g.) i Izmjene i dopune Uputstva o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke (Broj: 03-235-1/11 od 06.12.2011. godine).
- (2) Banka parametre kreditnog rizika iz poglavlja 4.2.1. ovog uputstva usklađuje sa propisanim zahtjevima najkasnije do 30.09.2020. godine

Član 24.
Stupanje na snagu

Ovo uputstvo stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se na službenoj web stranici Agencije.

Broj: 01-2583/19

Datum: 05.07.2019. godine

DIREKTOR

Jasmin Mahmuzić, s.r.

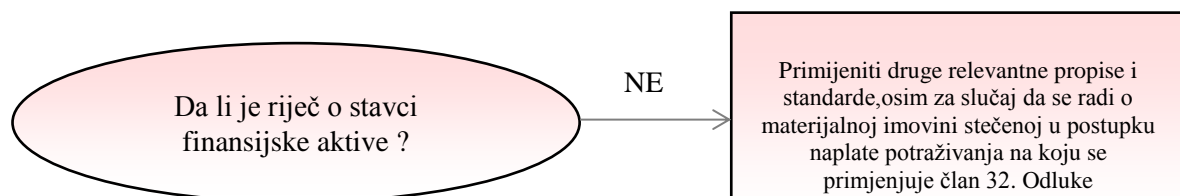
Prilog 1. Prestanak priznavanja finansijske aktive

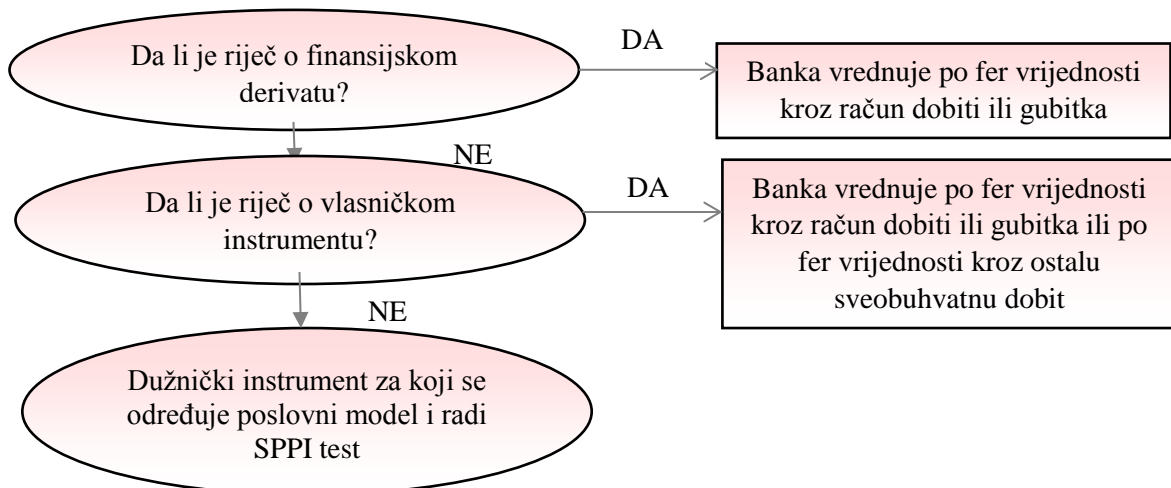
Konsolidovati sva podređena društva (ukoliko je primjenjivo)

Odrediti primjenjuju li se principi i kriteriji prestanka priznavanja (navedeni u nastavku) na dio stavke finansijske aktive ili na cijelu stavku

Prilog 2. Proces klasifikacije finansijske aktive

Prilog 3. Pojednostavljeni pregled tretmana stavki finansijske aktive

Poslovni model	SPPI test	Klasifikacija MSFI 9	Inicijalno vrednovanje	Naknadno vrednovanje	Uticaj naknadnog vrednovanja na finansijske izvještaje banke	Očekivani kreditni gubitak
„Držanje radi naplate“ (<i>HtC</i>)	ispunjava	Fin. imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku	Fer vrijednost (sa troškovima transakcije)	Amortizovani trošak (primjenom metode EKS)	Smanjenje fin. imovine (prihod od kamata uz očekivani kreditni gubitak)	smanjenje finansijske imovine i rashod
„Držanje radi naplate“ (<i>HtC</i>)	ne ispunjava	Fin. imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz RDG	Fer vrijednost (bez troškova transakcije)	Fer vrijednost na izvještajni datum	Povećanje fer vrijednosti - povećanje fin. imovine i prihod / Smanjenje fer vrijednosti - smanjenje fin. imovine i rashod	nije primjenjivo
„Držanje radi naplate ili prodaje“ (<i>HtCoS</i>)	ispunjava	Fin. imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Fer vrijednost (sa uključenim troškovima transakcije)	Fer vrijednost na izvještajni datum	Povećanje fer vrijednosti - povećanje fin. imovine i povećanje kapitala (ostala sveobuhvatna dobit) / Smanjenje fer vrijednosti - smanjenje fin. imovine i smanjenje kapitala (ostala sveobuhvatna dobit)	povećanje kapitala (ostala sveobuhvatna dobit) i rashod
„Držanje radi naplate ili prodaje“ (<i>HtCoS</i>)	ne ispunjava	Fin. imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz RDG	Fer vrijednost (bez troškova transakcije)	Fer vrijednost na izvještajni datum	Povećanje fer vrijednosti - povećanje fin. imovine i prihod / Smanjenje fer vrijednosti - smanjenje fin. imovine i rashod	nije primjenjivo
Poslovni model sa ostalim ciljevima (<i>Other</i>)	nije potreban	Fin. imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz RDG	Fer vrijednost (bez troškova transakcije)	Fer vrijednost na izvještajni datum	Povećanje fer vrijednosti - povećanje fin. imovine i prihod / Smanjenje fer vrijednosti - smanjenje fin. imovine i rashod	nije primjenjivo

Prilog 4. Oznake za potrebe izvještavanja (tabela će se po potrebi ažurirati i objaviti na interent stranici Agencije)

Oznake	Izloženost	Kriteriji prepoznavanja	CRK oznaka
1.1.	Izloženosti sa niskim kreditnim rizikom	Član 18. stav (1) tačka a) Odluke	A
1.2.	Izloženosti kod kojih kreditni rizik nije značajno povećan nakon početnog priznavanja	Član 18. stav (1) tačka b) Odluke	A
1.3.	Modifikacije izloženosti iz nivoa kreditnog rizika 1 uzrokovane tekućim potrebama dužnika	Član 18. stav (1) tačka c) Odluke	A
1.4.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama izvan BiH, bankama i drugim subjektima finansijskog sektora	Član 23. stav (1) tačke 2) i 3) Odluke	A
1.5.	Izloženosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka, a ispunjavaju uslov za nivo kreditnog rizika 1	Član 18. Odluke	A
2.1.	Izloženosti kod kojih se kreditni rizik značajno povećao nakon početnog priznavanja	Član 19. stav (1) Odluke	B
2.2.	Modifikacije izloženosti iz nivoa kreditnog rizika 2 uzrokovane tekućim potrebama dužnika	Član 17. stav (4) Odluke	B
2.3.	Restrukturirane izloženosti koje u trenutku odobrenja nise bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 3	Član 19. stav (6) Odluke	B
2.4.	Izloženosti u periodu oporavka	Član 22. stav (1) tačka b) alineja 1) Odluke	B
2.5.	Izloženosti u periodu oporavka	Član 22. stav (1) tačka b) alineja 2) Odluke	B
2.6.	Izloženosti u periodu oporavka	Član 22. stav (1) tačka b) alineja 3) Odluke	B
2.7.	POCI imovina raspoređena u nivo kreditnog rizika 2	Član 17. stav (2) Odluke	B
2.8.	Izloženosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka, a ispunjavaju uslov za nivo kreditnog rizika 2	Član 19. Odluke	B
3.1.*	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje su obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovane finansijskim poteškoćama dužnika, sa kašnjenjem do 365 dana	Član 25. stav (1) Odluke – Tabela 1	C
3.2.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje su obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovanih finansijskim poteškoćama dužnika sa kašnjenjem od 366 do 1460 dana	Član 25. stav (1) Odluke – Tabela 1	D
3.3.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje su obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovanih finansijskim poteškoćama dužnika sa kašnjenjem preko 1460 dana, ali nisu knjigovodstveno evidentirani očekivani kreditni gubici od 100%	Član 25. stav (3) Odluke	D
3.4.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje su obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovanih finansijskim poteškoćama dužnika, sa kašnjenjem preko 1460 dana i ako su knjigovodstveno evidentirani očekivani kreditni gubici od 100%	Član 25. stav (1) Odluke – Tabela 1	E
3.5.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje nisu obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovanih finansijskim poteškoćama dužnika sa kašnjenjem do 270 dana	Član 25. stav (1) Odluke – Tabela 2	C
3.6.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje nisu obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovanih finansijskim poteškoćama dužnika sa kašnjenjem od 270 do 456 dana	Član 25. stav (1) Odluke – Tabela 2	D
3.7.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza koje nisu obezbijeđene prihvatljivim kolateralom, osim restrukturiranih izloženosti uzrokovanih finansijskim poteškoćama dužnika sa kašnjenjem preko 456 dana	Član 25. stav (1) Odluke – Tabela 2	E
3.8.	Izloženosti u periodu oporavka	Član 22. stav (3) tačka b) alineja 1) i 2) Odluke	C
4.1.	Inicijalno priznata POCI imovina	Član 17. stav (2) Odluke	C

4.2.	Izloženosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka, a ispunjavaju uslov za nivo kreditnog rizika 3	Član 20. stav (1) Odluke	C
4.3.	Restrukturirane izloženosti koje su prethodno bile tri ili više puta restrukturirane	Član 25. stav (5) Odluke	E
4.4.	Garancije za koje je izvršen protest	Član 25. stav (6) Odluke	D
4.5.	Garancije za koje je izvršen protest i ako su knjigovodstveno evidentirani očekivani kreditni gubici od 100%	Član 25. stav (6) Odluke	E
4.6.	Ostale izloženosti – računovodstveni otpis	Član 11. stav (5) tačka c) Odluke	E
5.1.	Ostale izloženosti – nivo kreditnog rizika 1 (kašnjenje do 30 dana)	Član 26. Odluke	A
5.2.	Ostale izloženosti – nivo kreditnog rizika 2 (kašnjenje od 31 do 90 dana)	Član 26. Odluke	B
5.3.	Ostale izloženosti – nivo kreditnog rizika 3 (kašnjenje od 91 do 180 dana)	Član 26. Odluke	C
5.4.	Ostale izloženosti – nivo kreditnog rizika 3 (kašnjenje od 181 do 365 dana)	Član 26. Odluke	D
5.5.	Ostale izloženosti – nivo kreditnog rizika 3 (kašnjenje preko 365 dana)	Član 26. Odluke	E

* Za izloženosti koje su obezbijeđene prihvatljivim kolateralom u procentu većem od 50% ukupne izloženosti primjenjuju se tačke od 3.1. do 3.4.